

Broj: S1 1 K 004837 11 Kro
Sarajevo, 11.03.2011. godine

U IME BOSNE I HERCEGOVINE

Sud Bosne i Hercegovine, Odjel I za ratne zločine, sudija Minka Kreho, kao sudija za prethodno saslušanje, u krivičnom predmetu protiv optuženog Zorana Kušića, zbog krivičnog djela zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka a) Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (KZ BiH) u vezi sa članom 29. KZ BiH i članom 180. stav 1. KZ BiH povodom optužnice Tužilaštva Bosne i Hercegovine broj: T20 0 KTRZ 0000471 10 od 25.02.2011. godine, nakon ročišta za razmatranje sporazuma o priznanju krivnje i održanog javnog pretresa za izricanje krivičnopravne sankcije, dana 11.03.2011. godine, u prisustvu optuženog Zorana Kušića, njegovog branioca, Slavka Aščerića, advokata iz Sarajeva, te tužioca Tužilaštva BiH Ibre Bulića, donio je i javno objavio sljedeću:

P R E S U D U

OPTUŽENI:

ZORAN KUŠIĆ, sin Miloša i Jovanke rođene Pavlović, rođen 06.04.1974. godine u Sarajevu, ..., državljanin ..., sa prebivalištem ...,, oženjen, bez djece, pismen, sa završenom srednjom elektromehaničarskom školom, zaposlen, srednjeg imovnog stanja, nije služio vojsku, neosuđivan, ne vodi se drugi krivični postupak protiv njega,

K R I V J E

Što je:

U periodu od 10.07.1995. godine do 19.07.1995. godine, za vrijeme oružanog sukoba u Republici Bosni i Hercegovini, u okviru kojeg su pripadnici Vojske Republike Srpske (VRS) i Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske (MUP RS) preduzimali široko rasprostranjen i sistematičan napad protiv bošnjačkog civilnog stanovništva iz zaštićene zone UN-a Srebrenica, koji napad je bio u skladu sa državnom ili organizacionom politikom i u cilju provođenja te politike, u sklopu kojega napada je do 40.000 bošnjačkih civila prisilno preseljeno iz enklave Srebrenica, a više od 7.000 muškaraca i dječaka Bošnjaka pogubljeno po

prijekom postupku, znajući za taj napad, Zoran Kušić, kao pripadnik Centra za obuku Jahorina, Specijalne brigade policije (SBP) MUP-a RS;
Dana 14.07.1995. godine, u prijednevnim satima, u vrijeme dok su pripadnici Centra za obuku Jahorina vršili ubijanje zarobljenih muškaraca Bošnjaka u i ispred skladišta ZZ „Kravica“, postupajući po naređenju njemu nadređenog starješine iz jedinice Centra za obuku Jahorina, u blizini toga skladišta lišio života jednog zarobljenog muškarca Bošnjaka civila, tako što je s namjerom da ga ubije pucao iz automatske puške u leđa tog zarobljenika.

Dakle,

radnjom opisanom u dispozitivu ove presude, u vrijeme oružanog sukoba na teritoriji Republike Bosne i Hercegovine, u sklopu široko rasprostranjenog i sistematičnog napada usmjerenog protiv civilnog bošnjačkog stanovništva, znajući za takav napad, lišio života jednog zarobljenog muškarca Bošnjaka

Čime je:

počinio krivično djelo zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka a (lišenje druge osobe života), KZ BiH u vezi sa članom 29. i članom 180. stav 1. KZ BiH,

pa ga Sud na osnovu navedenih zakonskih propisa, uz primjenu odredbi iz članova 39., 42., 48., 49. i 50 KZ BiH, kao i primjenu odredbi člana 231. stav 3. ZKP BiH

O S U D U J E

NA KAZNU ZATVORA U TRAJANJU OD 5 (PET) GODINA

Optuženi se u smislu člana 188. stav 4. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine oslobađa obaveze da nadoknadi troškove krivičnog postupka i paušala koji u cjelini padaju na teret budžetskih sredstava suda.

Na osnovu člana 198. stav 2. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine oštećeni se sa imovinskim zahtjevom upućuju na parnicu.

O b r a z l o ž e n j e

I OPTUŽENJE I SPORAZUM

Optužnicom Tužilaštva Bosne i Hercegovine, posebnog odjela I za ratne zločine, broj: T20 0 KTRZ 0000471 10 od 25.02.2011. godine, koja je potvrđena 03.03.2011. godine, optuženi Zoran Kušić se tereti za izvršenje krivičnog djela zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka a) KZ BiH u vezi sa članom 29. KZ BiH i članom 180. stav 1. KZ BiH. Uz optužnicu Tužilaštvo BiH je dostavilo Sudu sporazum o priznanju krivnje, zaključen između Tužilaštva BiH, s jedne i optuženog i njegovog branioca Slavka Aščerića, s druge strane.

Navedenim sporazumom, optuženi Zoran Kušić je priznao krivicu za krivično djelo zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka a) KZ BiH u vezi sa članom 29. KZ BiH i članom 180. stav 1. KZ BiH, izvršeno na način i pod okolnostima dispozitiva navedene optužnice Tužilaštva BiH, te se obavezao da će dati izjavu kojom će izraziti pokajanje prema žrtvama za njegovo učešće u izvršenju krivičnog djela, a Tužilaštvo BiH je predložilo da mu se za to krivično djelo izrekne kazna zatvora u trajanju od 5 (pet) godina.

Naime, navedenom optužnicom, Zoran Kušić se tereti da je u periodu od 10.07.1995. godine do 19.07.1995. godine, za vrijeme oružanog sukoba u Republici Bosni i Hercegovini, u okviru kojeg su pripadnici VRS i Ministarstva unutrašnjih poslova Republike Srpske (MUP RS) preduzimali široko rasprostranjen i sistematičan napad protiv bošnjačkog civilnog stanovništva iz zaštićene zone UN-a Srebrenica, koji napad je bio u skladu sa državnom ili organizacionom politikom i u cilju provođenja te politike, u sklopu kojega napada je do 40.000 bošnjačkih civila prisilno preseljeno iz enklave Srebrenica, a više od 7.000 muškaraca i dječaka Bošnjaka pogubljeno po prijekom postupku, znajući za taj napad, Zoran Kušić, kao pripadnik Centra za obuku Jahorina, Specijalne brigade policije (SBP) MUP-a RS;

Dana 14.07.1995. godine, u prijepodnevnim satima, u vrijeme dok su pripadnici Centra za obuku Jahorina vršili ubijanje zarobljenih muškaraca Bošnjaka u i ispred skladišta ZZ „Kravica“, postupajući po naređenju njemu nadređenog starješine iz jedinice Centra za obuku Jahorina, u blizini toga skladišta lišio života jednog zarobljenog muškarca Bošnjaka civila, tako što je s namjerom da ga ubije pucao iz automatske puške u leđa tog zarobljenika.

Sud je dana 11.03.2011. godine, održao ročište za razmatranje predmetnog sporazuma, odnosno da li je isti sklopljen dobrovoljno, svjesno i sa razumijevanjem, da li optuženi razumije pravne posljedice potpisivanja sporazuma, a naročito da se time odriče prava na suđenje i prava na ulaganje žalbe na krivičnopravnu sankciju koja će mu biti izrečena, te da li razumije posljedice vezane za imovinskopravni zahtjev i troškove krivičnog postupka, kao i obavezu

koju je optuženi prihvatio da u skladu sa ZKP BiH svjedoči u svojstvu svjedoka o događajima koji su se dogodili u Srebrenici i okolini, uključujući i događaje u općini Bratunac i Konjević Polje u julu 1995. godine. Na ovom ročištu, Tužilaštvo BiH je prezentovalo i u sudski spis uložilo dokaze na kojima zasniva navode iz optužnice.

Nakon razmatranja predmetnog sporazuma, Sud se uvjerio da je isti sklopljen dobrovoljno, svjesno i sa razumijevanjem, da je optuženi upoznat i da razumije pravne posljedice sklapanja istog, kao i da postoji dovoljno dokaza o krivici optuženog, nakon čega je sporazum prihvaćen, te se nastavilo sa ročištem za izricanje krivičnopravne sankcije predložene sporazumom, odnosno kazne zatvora u trajanju od 5 (pet) godina, kako je to predloženo sporazumom.

II IZVEDENI DOKAZI

U prilog postojanja dovoljno dokaza o krivnji, Tužilaštvo BiH je uz optužnicu dostavilo sljedeće materijalne dokaze: razgovor zaštićenog svjedoka KZ-100 sa Erin Gallagher od 20.09.2007. godine u prostorijama MKSJ-a u Banja Luci; zapisnik o saslušanju svjedoka KZ-101, Državna agencija za istragu i zaštitu, (*izjava broj 1*); zapisnik o saslušanju svjedoka KZ-101, Državna agencija za istrage i zaštitu, (*izjava broj 2*), zapisnik o saslušanju svjedoka, Tužilaštvo BiH broj: KT-RZ-101/07 od 10.11.2009. godine; transkript *izjave broj 1* zaštićenog svjedoka KZ-101; transkript *izjave broj 2* zaštićenog svjedoka KZ-101; transkript o saslušanju zaštićenog svjedoka KZ-101, Tužilaštvo BiH, broj: KT-RZ-101/07 od 10.11.2009. godine; razgovor zaštićenog svjedoka KZ-102 sa Erin Gallagher od 19.07.2006. godine u Bijeljini; transkript saslušanja svjedoka KZ-102, Tužilaštvo BiH broj: KT-RZ-101/07 od 17.11.2009. godine (I i II dio); zapisnik o saslušanju zaštićenog svjedoka KZ-102, Tužilaštvo BiH broj: KT-RZ-101/07 od 17.11.2009. godine; zapisnik o saslušanju zaštićenog svjedoka KZ-102, broj: KT-RZ-101/07 od 07.04.2008. godine; zapisnik o saslušanju zaštićenog svjedoka KZ-104 i transkript saslušanja zaštićenog svjedoka KZ-104 Tužilaštvo BiH od 13.05.2009. godine; transkript saslušanja zaštićenog svjedoka KZ-105, Tužilaštvo BiH, broj:KT-RZ-101/07 od 01.12.2009.godine; transkript ispitivanja osumnjičenog zaštićenog svjedoka KZ-105 u Banja Luci od 20.09.2007. godine; zapisnik o saslušanju zaštićenog svjedoka KZ-105, Državna agencija za istrage i zaštitu broj: 17-04/2-6-04-2- /09 od 07.04.2009. godine; zapisnik o saslušanju zaštićenog svjedoka KZ-105, Tužilaštvo BiH, broj: KT-RZ-101/07 od 01.12.2009. godine; zapisnik o saslušanju zaštićenog svjedoka KZ-108, Državna agencija za istrage i zaštitu; transkript ispitivanja osumnjičenog zaštićenog svjedoka KZ-110, Tužilaštvo BiH od 18.04.2008. godine; zapisnik o ispitivanju osumnjičenog, Tužilaštvo BiH broj: KR-RZ-10/05 od 08.04.2008. godine; zapisnik o ispitivanju osumnjičenog zaštićenog svjedoka KZ-110, Tužilaštvo BiH, broj: KR-RZ-10/05 od 18.04.2008.

godine; transkript saslušanja zaštićenog svjedoka KZ-110, Tužilaštvo BiH, broj: KTA-RZ-100/08 od 22.05.2008. godine; transkript saslušanja zaštićenog svjedoka KZ-110 Sud BiH broj: X-KR-05/24 od 29.05.2008. godine; transkript saslušanja zaštićenog svjedoka KZ-110 Sud BiH broj: X-KR-05/24 od 11.06.2008. godine; zapisnik o saslušanju zaštićenog svjedoka KZ-110, Tužilaštvo BiH broj: KTA-RZ-100/08 od 18.08.2008. godine; transkript saslušanja zaštićenog svjedoka KZ-110 Sud BiH broj: X-KR-06/180-2 od 11.02.2009. godine; transkript saslušanja zaštićenog svjedoka KZ-110 Sud BiH broj: X-KR-06/180-2 od 11.03.2009. godine; transkript saslušanja zaštićenog svjedoka S-110 Sud BiH broj: X-KR-06/180-2 od 13.03.2009. godine; transkript saslušanja zaštićenog svjedoka KZ-110 Sud BiH broj: X-KR-06/180-2 od 20.03.2009. godine; zapisnik o saslušanju zaštićenog svjedoka KZ-110, Tužilaštvo BiH broj: KTA-RZ-100/08 od 22.05.2008. godine; transkript saslušanja zaštićenog svjedoka KZ-110, Tužilaštvo BiH broj: KT-RZ-17/09 od 26.03.2009. godine; zapisnik o saslušanju zaštićenog svjedoka, Tužilaštvo BiH broj: KT-RZ-17/09 od 26.03.2009. godine; transkript svjedočenja zaštićenog svjedoka KZ-111, Sud BiH broj: X-KR-05/24 od 05.10.2006. godine; zapisnik o saslušanju zaštićenog svjedoka S-111, tužilaštvo BiH broj: KT-RZ-10/05 od 30.11.2005. godine; transkript svjedočenja zaštićenog svjedoka S-111, Sud BiH broj: X-KR-06/180-2 od 18.12.2008. godine; transkript svjedočenja zaštićenog svjedoka PW K, MKSJ od 10.04.2000. godine u predmetu IT-98-33-T; razgovor između Jean Gagnona i Mendeljeva Đurića, MKSJ od 18.10.2000. godine, kasete A i B; zapisnik o saslušanju svjedoka Zorana Erića, Državna agencija za istrage i zaštitu broj: 14-04/2-326/05 od 13.10.2005. godine; zapisnik o prikupljanju izjave od lica Zorana Erića, MUP-Republika Srpska CJB Bijeljina broj: 12-02/4 od 16.06.2005. godine; zapisnik o saslušanju svjedoka Zorana Erića, Državna agencija za istrage i zaštitu broj: 17-04/2-6-04-2-407/08 od 21.04.2009. godine; transkript svjedočenja svjedoka Zorana Erića, Sud BiH broj: X-KR-05/24 od 08.06.2006. godine i 04.07.2006. godine; transkript svjedočenje svjedoka Envera Husića, Sud BiH broj: X-KR-05/24 od 07.03.2007. godine; izjava svjedoka Envera Husića data istražitelju MKSJ od 08.03.1999. godine; transkript saslušanja svjedoka Mileta Janjića, dat pred MKSJ od 20. i 21.11.2007. godine; razgovor između Jean Gagnona i Duška Jevića, MKSJ od 18.10.2000. godine, kasete A i B; transkript saslušanja svjedoka Koster Eelco, dat u predmetu Krstić pred MKSJ od 23.03.2001. godine; zapisnik o saslušanju svjedoka Tomislava Krstovića, Tužilaštvo BiH broj: KT-RZ-101/07 od 14.01.2008. godine; audio zapis saslušanja svjedoka Tomislava Krstovića od 14.01.2010. godine; transkript svjedočenja svjedoka Gorana Markovića, Tužilaštvo BiH broj: KT-RZ-101/07 od 11.03.2008. godine; transkript svjedočenja svjedoka Ilije Nikolića, Sud BiH broj X-KR-05/24 od 16.05.2006. godine; transkript sa uviđaja i rekonstrukcije svjedoka Ilije Nikolića, Tužilaštvo BiH broj: KT-RZ-10/05 od 04.10.2005. godine; zapisnik sa uviđaja i rekonstrukcije svjedoka Ilije Nikolića, Tužilaštvo BiH broj: KT-RZ-10/05 od 04.10.2005. godine; zapisnik o saslušanju svjedoka Ilije Nikolića, Državna agencija za istrage i zaštitu broj: 1404 /2-308/05 od 27.09.2005. godine; transkript svjedočenja svjedoka Jovana Nikolića, Sud BiH broj: X-KR-05/24 od 23.05.2006. godine; transkript svjedočenja

svjedoka Jovana Nikolića, Sud BiH broj: X-KR-05/24 od 16.05.2006. godine; transkript svjedočenja svjedoka Jovana Nikolića, Sud BiH broj: X-KR-06/180-2 od 15.12.2008. godine; zapisnik o saslušanju svjedoka Jovana Nikolića, Tužilaštvo BiH broj KT-RZ-10/05 od 10.10.2005. godine; zapisnik o saslušanju svjedoka Jovana Nikolića, Državna agencija za istrage i zaštitu broj: 17-04/2-6-04-2-385/09 od 14.04.2009. godine; zapisnik o saslušanju svjedoka Jovana Nikolića, CJB Bijeljina od 15.06.2005. godine; transkript saslušanja svjedoka Rutten Johannes, dat u predmetu Krstić pred MKSJ od 05.04.2000. godine; transkript svjedočenja svjedoka Krste Simića, Sud BiH broj: X-KR-06/180-2 od 18.12.2008. godine; transkript svjedočenja svjedoka Krste Simića, Sud BiH broj: X-KR-05/24 od 21.03.2007. godine; transkript svjedočenja svjedoka Krste Simića, MKSJ od 22.01.2004. godine; transkript svjedočenja svjedoka Van Duijn Leandert, MKSJ, predmet IT-05-88-T Popović i dr., od 27., 28. i 29.09.2007. godine; transkript svjedočenja svjedoka Dragomira Vasića, Sud BiH broj: X-KR-05/24 od 17.01.2007. godine; transkript o saslušanju svjedoka Dragomira Vasića, MKSJ od 09.07.2000. godine; transkript o saslušanju svjedoka Dragomira Vasića, MKSJ od 10.06.2003. godine; transkript o saslušanju svjedoka Dragomira Vasića, MKSJ od 26.08.2002. godine; zapisnik o ispitivanju osumnjičenog Dragomira Vasića, Tužilaštvo BiH broj: KT-RZ-18/05 od 19.09.2005. godine; zapisnik (transkript) o ispitivanju osumnjičenog Dragomira Vasića, Tužilaštvo BiH broj: KT-RZ-18/05 od 19.09.2005. godine; zapisnik o saslušanju svjedoka Dragomira Vasića, MUP Republike Srpske CJB Bijeljina, broj: 12-02/4- od 19.08.2003. godine; transkript o saslušanju svjedoka Dragomira Vasića, MKSJ od 14.05.2002. godine; transkript o saslušanju svjedoka Dragomira Vasića, MKSJ od 24.01.2002. godine; zapisnik o prikupljanju izjave svjedoka Dragomira Vasića, MUP-Republika Srpska CJB Bijeljina, broj: 12-02/4- od 08.04.2004. godine; izvještaj vještaka Vede Tuće od 12.02.2007. godine; dopunski izvještaj vještaka Vede Tuće od 16.04.2009. godine.

Obrana optuženog nije u sudski spis uvela svoje dokaze.

III ZAVRŠNE RIJEČI – IZNESENE TOKOM RAZMATRANJA SPORAZUMA O PRIZNANJU KRIVNJE

Tužilaštvo BiH je u svojoj završnoj riječi prilikom izjašnjavanja o dokazima koje je predložilo kao olakšavajuće ili otežavajuće okolnosti istaklo da je optuženi kao vrlo mlad momak priveden i primoran da dođe u Bosnu i Hercegovinu, dakle nije svojevrijedno došao. Krivično djelo je počinio po naređenju svog starješine, ali okolnosti govore da je na strani optuženog potrebno cijeniti činjenicu da je sve izvršavao protivno svojoj volji. Zoran Kušić je porodičan čovjek i Tužilaštvo vjeruje da će se kaznom u visini od 5 (pet) godina postići svrha koja se postiže sankcijom. Zbog svega navednog Tužilaštvo je predložilo Sudu da izrekne kaznu koja je utvrđena Sporazumom.

Branilac optuženog, advokat Slavko Aščerić, je izjavio da je optuženi u vrijeme kritičnog perioda bio jako mlada osoba, da nije želio učestvovati u svemu za šta se tereti, te da je u Srbiji uhapšen i deportovan protivno njegovim ubjeđenjima. Krivično djelo je počinio po naredbi koju je morao izvršiti. Nakon što je optužen za krivično djelo zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka a) Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (KZ BiH) u vezi sa članom 29. KZ BiH i članom 180. stav 1. KZ BiH, odmah je stupio u saradnju sa Tužilaštvom. Želio je da se sve riješi i da olakša svoju dušu. Na kraju je branilac istakao da se predmetno krivično djelo desilo bez volje i želje optuženog Zorana Kušića.

Optuženi je dodao da mu je žao zbog svega što je uradio i da može vratiti vrijeme, to bi popravio. Nema dana kada ne pomisli na nedjelo koje je uradio, te se želi izviniti porodici.

IV RELEVANTNO ZAKONODAVSTVO

Krivično djelo za koje je optuženi Zoran Kušić oglašen krivim je krivično djelo zločini protiv čovječnosti, koje kao takvo nije bilo propisano u Krivičnom zakonu Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije. Ipak, ova činjenica sama po sebi ne znači da ovo krivično djelo u kritičnom periodu nije postojalo. Tačnije, zločini protiv čovječnosti jeste predstavljalo krivično djelo u skladu sa međunarodnim pravom, pa stoga nije od naročitog značaja činjenica što isto nije bilo kodificirano pozitivnim normama Krivičnog zakona SFRJ.

Kada je u pitanju primjena člana 4a) KZ BiH, koji predviđa da se važeće odredbe Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine, mogu primjenjivati na krivična djela učinjena tokom Rata u Bosni i Hercegovini u periodu 1992-1995. godine, treba istaći da se ne radi o retroaktivnoj primjeni krivičnog zakona. U konkretnom slučaju, Krivični zakon Bosne i Hercegovine, izvorno ne kriminalizira pojedine radnje i postupke, već on u svojoj suštini predstavlja zakonsko objedinjavanje i kodificiranje krivičnih djela propisanim međunarodnim pravom. Dakle, primjenjujući odredbu člana 172. KZ BiH u kontekstu člana 4a) istog zakona, Sud ne utvrđuje da li radnje koje su izvršene, kao što je to slučaju u ovom predmetu u periodu od 10.07.1995. godine do 19.07.1995. godine, predstavljaju krivično djelo po važećem zakonodavstvu nego da li su one predstavljale krivično djelo po međunarodnom pravu u vrijeme kada su izvršene.

Da je ovakva primjena odredbe člana 4a) KZ BiH prihvatljiva i da se njome ne krše prava optuženih/osuđenih lica potvrđuje odluka Ustavnog suda BiH u predmetu Abduladhim Maktouf¹.

¹ Odluka o dopustivosti i meritumu Ustavnog suda BiH u predmetu Abduladhim Maktouf, broj AP 1785/06 od 30.03.2007. godine.

Dakle, prihvatajući odluku Ustavnog suda Bosne i Hercegovine kao i praksu ovog suda, utvrđeno je da je sporazum o priznanju krivnje koji je zaključio optuženi Zoran Kušić i njegov branilac sa Tužilaštvom, prihvatljiv kada je u pitanju pravna kvalifikacija krivičnog djela za koje se ovaj optuženi izjašnjava krivim.

V NALAZI I ZAKLJUČAK SUDA

A. Opća obilježja krivičnog djela zločini protiv čovječnosti

Prema optužnici Tužilaštva BiH broj T20 0 KTRZ 0000471 10 od 25.02.2011. godine, optuženi Zoran Kušić se tereti da je počinio krivično djelo zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka a)-lišenje druge osobe života KZ BiH u vezi sa članom 29. KZ BiH i članom 180. stav 1. KZ BiH.

Relevantni zakonski tekst ovog krivičnog djela glasi:

“Ko, kao dio širokog ili sistematičnog napada usmjerenog bilo protiv kojeg civilnog stanovništva, znajući za takav napad, učini koje od ovih djela:

a) lišenje druge osobe života (ubistvo);

kaznit će se kaznom zatvora najmanje deset godina ili kaznom dugotrajnog zatvora.”

Ova zakonska formulacija podrazumijeva da je, ukoliko se neko želi oglasiti krivim za krivično djelo zločini protiv čovječnosti potrebno utvrditi četiri opšta elementa, i to:

- a) postojanje širokog ili sistematičnog napada;
- b) da je djelo učinjeno kao dio takvog napada;
- c) da je napad usmjeren protiv bilo kojeg civilnog stanovništva;
- d) da je optuženi znao za takav napad, odnosno da je postojalo odgovarajuće stanje svijesti na strani optuženog.

a) Postojanje širokog ili sistematičnog napada

Za postojanje krivičnog djela zločini protiv čovječnosti neophodno je utvrditi postojanje širokog ili sistematičnog napada. Govoreći o samom napadu mora se imati u vidu da on ne podrazumijeva isključivo upotrebu oružane sile već da može obuhvatati i svaki drugi oblik zlostavljanja stanovništva.

Nadalje, u odnosu na postojanje oružanog sukoba, treba reći da napad može prethoditi, trajati u isto vrijeme ili uslijediti nakon oružanog sukoba². Nadalje, u kontekstu interpretacije zakonske odredbe iz člana 172. stav 1. KZ BiH, nije dovoljno dokazati postojanje bilo kakvog napada, već se mora utvrditi da je konkretni napad po svom karakteru bio širokorasprostranjen ili sistematičan. Tek, nakon što se utvrdi postojanje napada i njegov karakter može se izvesti zaključak da su ostvarena neka od opštih obilježja krivičnog djela zločina protiv čovječnosti.

U pogledu postojanja napad i njegovog karaktera na zaštićene zone UN-a Srebrenica, Sud je na osnovu priloženih dokaza uz optužnicu utvrdio da je postojao napad na civilno stanovništvo, te da je kao takav imao više zlostavljanja stanovništva. Utvrđeno je da je u napadu učestvovala i jedinica Centra za obuku Jahorina Specijalne brigade policije (SBP) MUP-a RS, čiji pripadnik je bio i optuženi Zoran Kušić. Tako je nespornim utvrđeno da su pripadnici navedene jedinice dana 12.07.1995. godine učestvovali u pretresanju terena i kuća u području oko baze UNPROFOR-a u naseljima oko Potočara, gdje je bila okupljena velika masa civila Bošnjaka.

Osim toga, pripadnici navedne jedinice su učestvovali u izdvajanju muškaraca Bošnjaka iz velike grupe okupljenih civila, da su neki od njih ulazili u autobuse u kojima su bili civili – žene, djeca i stari, te da su istima prilikom ulaska u autobuse oduzimali novac i ostale dragocjenosti, što potvrđuje i iskaz svjedoka KZ-100.

Nadalje, uvidom u priložene dokaze Sud je utvrdio da u sklopu napada na zaštićenu zonu Srebrenica Prva četa Centra za obuku Jahorina učestvovala u odvajanju vojno sposobnih muškaraca od njihovih porodica i usmjeravali ih prema objektu poznatom kao „bijela kuća“ te su nakon ispitivanja odvedeni u pravcu Bratunca.

Dana 13. juli 1995. godine, pripadnici iste jedinice učestvovali su u hapšenju bosanskih Muslimana, kao i u masovnom pogubljenju zarobljenih muškaraca, a dana 14.07.1995. godine rano ujutro u skladištu zemljoradničke zadruge Kravica se nalazilo još muškaraca koji su preživjeli strijeljanje. U toku tog dana, dakle 14.07.1995. godine, preživjelim je rečeno da izađu ispred skladišta kako bi se mogla izvršiti njihova razmjena na području Tuzle. Oko 100-150 muškaraca je napustilo skladište nakon čega su bili pogubljeni su strane pripadnika Centra za obuku na Jahorini. U toku tog istog dana vršena su pogubljenja na prostoru ispred skladišta kao i pojedinačna pogubljenja iza, pored i ispred skladišta u kojima su učestvovali pripadnici već navedene jedinice.

Da su zločini nad Bošnjacima bili planirani i organizirani, proizilazi između ostalog i iz činjenice da su u kratkom vremenskom periodu i to od 10.07. do 19.07.1995. godine protjerane sve bošnjačke žene, djeca i stavr iz enklave Srebrenica, te su

² Presuda žalbenog vijeća u predmetu Kunarac i dr. (juni 2002. godine) para 86.

počinjene sve masovne likvidacije nad bošnjačkim muškarcima i mladićima, a koje radnje su počinili pripadnici prethodno navedene jedinice.

Dakle, sve prethodno navedeno ukazuje na zaključak da je u kritičnom periodu postojao napad na zaštićenu zonu Srebrenica. Činjenica da su pogubljenja i zlostavljanja stanovništva vršena na području cijele zaštićene zone Srebrenica i da su u navedenim radnjama učestvovali pripadnici VRS i MUP RS u skladu sa državnim politikom i u cilju provođenja te politike potvrđuje da se radilo o širokorasprostranjenom i sistematičnom napadu.

b) Da je djelo učinjeno kao dio takvog napada

Drugi uslov za postojanje krivičnog djela zločini protiv čovječnosti jeste radnja optuženog učinjena u okviru širokog ili sistematskog napada, odnosno mora postojati *nexus* između radnji optuženog i napada. U vezi sa ovim pitanjem moraju biti ispunjena dva uslova:

- počinjena djela po svojoj prirodi ili posljedicama objektivno predstavljaju dio napada;
- optuženi zna da postoji napad na civilno stanovništvo i da je njegovo djelo dio tog napada.

Obzirom da se u konkretnom slučaju radi o prisilnom preseljenju 40.000 bošnjačkih civila iz enklave Srebrenica pri čemu je više od 7.000 muškaraca i dječaka Bošnjaka pogubljeno, izvjesan je zaključak da se radi o djelima koja po svojoj prirodi i posljedicama predstavljaju dio širokog ili sistematskog napada.

Imajući u vidu činjenicu da je optuženi Zoran Kušić bio pripadnik I čete Centra za obuku Jahorina Specijalne brigade policije MUP-a RS, da se isti zajedno sa cijelom jedinicom više od mjesec dana pripremao i imao obuku na Jahorini, da mu je zajedno sa svim drugim pripadnicima ove jedinice dana 11.07.1995. godine, nakon što su postrojeni, komandir Mendeljev Đurić saopštio da idu u rat, nesporno je da je isti znao za postojanje napada na civilno stanovništvo na području zaštićene zone UN-a Srebrenica

c) Da je napad usmjeren bilo protiv kojeg civilnog stanovništva

Treći uslov za postojanje zločina protiv čovječnosti potrebno je utvrditi da je napad, čiji su elementi definisani prethodno, bio usmjeren protiv bilo kojeg civilnog stanovništva.

Da bi se utvrdilo protiv koga je bio usmjeren napad, važno je definisati šta tačno znači pojam „civilnog stanovništva“. U praksi MKSJ, bilo je različitih stavova oko definicije spornog pojma, ali je apelaciono vijeće MKSJ, u predmetu Mrkšić

prihvatilo gledište da se pod „civilima“ smatraju sva lica osim onih koja pripadaju oružanim snagama, milicijama ili dobrovoljačkim jedinicama koje čine dio takvih oružanih snaga ili organizovanim grupama otpora pod određenim uslovima, s tim da prisustvo vojnika među civilima ne znači da se takvo stanovništvo nužno ne smatra civilnim.

Dakle, pod stanovništvom se podrazumijeva određeni, dovoljan broj pojedinaca, i ne podrazumijeva se cjelokupno stanovništvo neke regije, odnosno mora se utvrditi da se ne radi samo o ograničenom i nasumice odabranom broju pojedinaca.

Takođe, neophodno je da je civilno stanovništvo primarna, a ne sporedna meta napada. Upravo u ovom kontekstu se može tumačiti vrijeme postojanja napada protiv bilo kojeg civilnog stanovništva, odnosno da li je napad postojao u vrijeme oružanog sukoba ili je on praktično nastupio po njegovom okončanju.

U konkretnom slučaju, svi izvedeni dokazi jasno upućuju na zaključak da je meta napada bilo civilno bošnjačko stanovništvo u zaštićenoj zoni UN-a Srebrenica u sklopu kojega je prisilno preseljeno do 40.000 bošnjačkih civila, a da je više od 7000 muškaraca i dječaka pogubljeno.

U ovom kontekstu mora se posmatrati i status lica koja su protjerana i ubijena u zaštićenoj zoni, za koja se na osnovu svih izvedenih dokaza može utvrditi da se radilo o civilima. Navedeno proizilazi iz piloženih dokaza koje je Tužilaštvo priložilo u spis, a koji su cijenjeni od strane Suda. Svjedok KZ-104 je u svojoj izjavi istakao kako je vidio leševe muškaraca na ulazu i ispred hangara, te da su to civili. Na kraju i sam optuženi je u svojim izjavama, bilo kao svjedok ili osumnjičeni potvrdio da se radilo o civilnim licima.

d) Da je optuženi znao za takav napad, odnosno da je postojalo odgovarajuće stanje svijesti na strani optuženog

Da bi opšte mogli govoriti o krivičnom djelu zločini protiv čovječnosti potrebno je da je učinilac svjestan da njegova djela predstavljaju dio široko rasprostranjenog ili sistematskog napada usmjerenog protiv civilnog stanovništva.

Dakle, kod počinioca mora postojati svijest o postojanju širokorasprostranjenog ili sistematičnog napada na civilno stanovništvo, te da on u najmanju ruku mora prihvatiti rizik da njegovo djelo predstavlja sastavni dio tog napada. Motivi optuženog da izvrši konkretno krivično djelo mogu biti potpuno neovisni od razloga zbog kojih je napad izvršen, već na primjer mogu biti isključivo lične prirode. Takođe nije od presudnog značaja da li su radnje optuženog bile usmjerene protiv civilnog stanovništva ili njegove žrtve, već je bitno samo da je optuženi izvršio određeno krivično djelo, pri tome u najmanju ruku prihvatajući rizik da ono može predstavljati sastavni dio napada na civilno stanovništvo.

Jasno je da je optuženi Zoran Kušić znao da prisilno preseljenje civilnog bošnjačkog stanovništva iz zaštićene zone Srebrenica, kao i da ubijanje muškaraca predstavlja dio širokorasprostranjenog i sistematičnog napada na civilno stanovništvo.

Isti je, postupajući po naređenju nadređenog straješine Centra za obuku Jahorina, u blizini skladišta Kravice, sam lišio života jednog zarobljenog muškarca Bošnjaka civila, tako što je s namjerom da ga ubije pucao iz automatske puške u leđa tog zarobljenika, a što promatrano iz ugla krivičnog djela zločini protiv čovječnosti predstavlja posebnu važnost i težinu. Na ovaj način je optuženi radnjom izvršenje krivičnog djela ubistva pristao da bude jedan od aktera široko rasprostranjenog i sistematičnog napada, koji je nesporno postojao u svijesti optuženog.

VI RADNJE IZVRŠENJA I OSTALI ELEMENTI

Optuženi Zoran Kušić se tereti da je 14. jula 1995. godine, postupajući po naređenju nadređenog straješine Centra za obuku Jahorina, u blizini skladišta, sam lišio života jednog zarobljenog muškarca Bošnjaka civila, tako što je s namjerom da ga ubije pucao iz automatske puške u leđa tog zarobljenika, dakle svjesno i voljno ga lišio života, čime je počinio krivično djelo zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka a) KZ BiH.

Ubistvo u smislu odredbe člana 172. stav 1. tačka a) KZ BiH, podrazumijeva da je do smrti došlo usljed činjenja optuženog, odnosno da je postupak optuženog bio direktan uzrok smrti žrtve.

Sporazumom o priznanju krivnje, optuženi je, kako je već navedeno, priznao krivnju za opisano ubistvo. Međutim, za ocjenu valjanosti ovoga priznanja, odnosno njegove posljedice, bilo je neophodno cijeniti i druge dokaze, koji su, kako će to biti obrazloženo, u potpunosti potkrijepili činjenični opis navednog krivičnog djela.

Naime, iz iskaza samog optuženog, proizilazi da ga je rat zadesio u ulici Ozrenska u Sarajevu, gdje je i živio, a trenutno je to Novopazarska ulica, te da isti nije bio punoljetan. Potom su ga njegovi početkom rata 1993. godine poslali u Republiku Srbiju kako bi izbjegao rat. Tamo je živio u Ljigu pored Lazarevca, sve dok ga početkom 1995. godine nije uhapsila srbijanska policija i sproveda u Bosnu i Hercegovinu. Po dolasku u Bosnu i Hercegovinu, prvobitno je boravio u Zvorniku sa 50-100 ljudi dovedenih na isti način kao i on, gdje im se po dolasku načelnik Centra za obuku Jahorina Duško Jević obratio. Oslovljavali su ih riječju „dezterteri“. Odlučeno je da ide u policiju, te je dalje prebačen na Jahorinu, gdje je bilo sjedište specijalne policije Centra za obuku Jahorina. Tu su imali obuku koja je trajala nešto više od mjesec dana. Razvrstani su u dvije čete, a optuženi je bio u

prvoj četi, čiji komandir je bio Mendeljev Đurić. Nakon nekoliko dana provednih na Jahorini, dana 11.07.1995. godine postrojeni su ispred hotela Jahorina gdje im je saopšteno da idu u rat. Autobusima su prevezeni do Osnovne škole u Bjelovcu kod Bratunca. Odmah sutradan, dana 12.07.1995. godine, I četa u kojoj je bio i optuženi, imala je zadatak da izvrši pretres naselja Budak, naseljenog bošnjačkim stanovništvom, koje bi uputili u „sabirni centar u Potočare“, odakle ih je trebalo transportovati na područje pod kontrolom Armije R BiH. Optuženi je uzeo učešće u tom procesu, a njegov naredni zadatak je bio da zajedno sa pripadnicima I čete obezbjeđuje cestu na lokaciji sela Kravica i Sandići gdje se očekivalo pojavljivanje muškaraca Bošnjaka koji su pokušavali da se probiju na teritoriju pod kontrolom Armije R BiH. U Potočarima je vidio da se muškarci odvajaju od žena i djece, čitava četa je imala zadatak da to radi. Sa mjesta na kojemu se nalazio čuo je pucnjevu, kao i eksploziju bombi. I sam je jednog dana zajedno sa svjedokom KZ-104 otišao pred magacin, i tad je shvatio da je pucnjava koju je prije čuo značila ubijanje Muslimana. Ispred magacina vidio je leševe.

U jednom momentu nadređeni starješina je njemu i još jednom naredio da dovedu dvojicu Muslimana, koji su se tu odnekud zatekli, i rekao ima da ih odvedu i ubiju. Njih dvojica su to shvatili kao naređenje, postupili su po njemu, povelu dvojicu zarobljenih muškaraca, srednjih godina, civila, te na udaljenosti možda nekih 40-50 metara od mjesta gdje im je naređena ova radnja, ispod puta, pucali im u leđa. Pucali su svaki po jednog, bez namjere da pucaju u obojicu jer su dobili takvo naređenje.

Svjedok KZ-104 je izjavio da je njemu i Zoranu Kušiću zajedno naređeno da liše života dva muška civila Muslimana i da su oni to i uradili, a da pritom Zoran Kušić nije pokušavao da izbjegne izvršenje ove naredbe. Istom svjedoku je poznato da su u hangaru ubijeni muški civili muslimani, a i sam je rekao da su na ulazu u hangar bili leševi muškaraca jedni preko drugih.

Svjedok KZ-102 je potvrdio da je uhapšen u junu mjesecu na teritoriji Srbije da bi potom bio transportovan preko Užica i Zvornika do Jahorine gdje su ga rasporedili u jedinicu policije. Nakon nekoliko dana provednih na obuci, autobusima su ih transportovali u pravcu Bratunca i Konjević Polja gdje su ih smjestili u jednu školu. Sjeća se da je jednog dana došla naredbe, te su ih odvezli do mjesta Kravica gdje su ih rasporedili na udaljenosti od nekih 500 metara od jednog hangara. Poznato mu je da je te noći bilo rafalne pucnjave kao i neke eksplozija, ali mu nije poznato ko je to pucao.

Svjedoci KZ-105, kao i Zoran Erić, Mile Janjići i Tomislav Krstović su saglasni sa izjavama prethodnih svjedoka koji se odnose na učešće pripadnik Centra za obuku Jahorina, Specijalne brigade policije MUP-a RS u događanjima koji su se desili kritičnog perioda na području zaštićene zone Srebrenica.

Sud je prihvatio vjerodostojnim iskaze svjedoka čija je zapažanja reprodukovao, nalazeći da su ti iskazi dati objektivno, konzistentno i iskreno, te da su protkani nizom pojedinosti koje pružaju dovoljno osnova da im se pokloni puna vjera.

Ovi iskazi uz navedene dokaze objektivne prirode predstavljaju dovoljne dokaze za utvrđenje da je optuženi, van svake razumne sumnje, počinio radnje koje mu se stavljaju na teret i na taj način da je ostvario sva bitna obilježja krivičnog djela zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka a) KZ BiH u vezi sa članom 29. KZ BiH i članom 180. stav 1. KZ BiH

VII ODMJERAVANJE KAZNE

U vezi sa krivičnom sankcijom koja je izrečena optuženom Zoranu Kušiću, treba istaći da je Sud prije svega cijenio težinu krivičnog djela koje je optuženom stavljeno na teret i stepen njegove krivične odgovornosti, a imajući u vidu svrhu kažnjavanja, sve olakšavajuće i otežavajuće okolnosti, optuženom je izrekao kaznu zatvora u trajanju od pet (5) godina.

Sud je posebno imao u vidu činjenicu da se optuženi priznavanjem krivice suočio sa posljedicama onoga što je uradio, što predstavlja ključni aspekt potvrdnog izjašnjavanja o krivici, čak i ako je, kao što je slučaj u ovom predmetu, to uradio preko sporazuma o priznanju krivice. Ovo priznanje krivice doprinosi, kako utvrđivanju istine, tako i pomirenju na ovim prostorima, u šta Vijeće vjeruje, a što je bitno uticalo na donošenje odluke o tome koju težinu treba dati potvrdnom izjašnjavanju o krivici.

Sasvim je sigurno da će se ova kazna nekima činiti suviše blagom, a drugima strogom, međutim Sud je prihvatio saglasnost stranaka da se optuženom izrekne kazna zatvora u trajanju od pet godina, a imajući u vidu prije svega priznanje optuženog Zorana Kušića i stepen njegove krivične odgovornosti, te osobito olakšavajuće okolnosti koje su se našle na strani optuženog, kaznu zatvora u trajanju od pet godina našao u potpunosti adekvatnom i podobnom za ostvarivanje svrhe kažnjavanja u konkretnom slučaju.

Kod odabira krivičnopravne sankcije Sud je na strani optuženog kao olakšavajuće okolnosti cijenio korektno držanje optuženog i njegovo priznanje do kojeg je došlo u početnoj fazi postupka („što je od najveće koristi za pravosuđe“, kako se to navodi u publikaciji OSCE *Procesuiranje predmeta ustupljenih BiH od MKSJ, str. 25*) iskazano iskreno kajanje, činjenica da je u kritičnom periodu bio veoma mlada osoba, njegovo ponašanje tokom postupka, te da zaključenjem sporazuma o priznanju krivnje preuzeo obavezu da svjedoči u svojstvu svjedoka o događajima koji su se dogodili u Srebrenici i okolini, uključujući i događaje u općini Bratunac i Konjević Polje u julu 1995. godine, te na taj način doprinese otkrivanju istine u vezi

konkretnog događaja i konkretne krivnje počinilaca krivičnih djela, a što će doprinijeti ekspeditivnijem i efikasnijem rasvjetljavanju najtežih zločina. Sve navedeno čini posebno olakšavajuće okolnosti koje su i opredijelile Sud da primijeni odredbe članova 49. i 50. KZ BiH optuženom izrekne kaznu zatvora u trajanju od pet godina..

Sud je od otežavajućih okolnosti na strani optuženog imao u vidu činjenicu da je riječ o jednom teškom krivičnom djelu, o ratnom zločinu koje i nezastarjeva, te da je optuženi lišio života jednog zarobljenog muškarca.

Međutim imajući u vidu niz olakšavajućih okolnosti koje stoje na strani optuženog, Sud je našao da je svrha kažnjavanja za optuženog u potpunosti ostvarena i kroz osudu na kaznu zatvora u trajanju od pet (5) godina, te je, u skladu sa odredbama člana 39., 42., 48., 49. i 50. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine, odlučio kao u izreci ove presude.

VIII ODLUKA O TROŠKOVIMA POSTUPKA I IMOVINSKO-PRAVNOM ZAHTJEVU

Na osnovu odredbe člana 188. stav 4. ZKP BiH, Sud je odlučio da Zorana Kušića oslobodi obaveza da nadoknadi troškove krivičnog postupka, tako da isti u cjelini padaju na teret budžetskih sredstava Suda.

Prilikom upućivanja oštećenih na parnični postupak da bi ostvarili svoj eventualni imovinskopravni zahtjev, Sud se vodio činjenicom da bi za određivanje iznosa po imovinskopravnom zahtjevu bio potreban duži vremenski period, te bi se na taj način produžio tok krivičnog postupka. Soga je donesena odluka u skladu sa odredbama člana 198. stav 2. Zakona o krivičnom postupku Bosne i Hercegovine, te se oštećeni sa imovinskopravnim zahtjevom upućuju na parnicu.

**Sudija za prethodno saslušanje
Minka Kreho**

POUKA O PRAVNOM LIJEKU: Žalba na ovu presudu može se izjaviti u roku od 15 dana od dana prijema presude, ali ne u odnosu na odluku o krivičnopravnoj sankciji.